

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H. Adersen:

Mit Namens Historie

DR. MED. H. ADSERSEN

MIT NAVNS HISTORIE

KØBENHAVN

TRYKT HOS O. C. OLSEN & Co.

MCMXIX

INDHOLD

Indledning	Side	1
Tysk Ascher	-	2
Stednavne	-	3
Runestene	-	5
Døbefont	-	6
Mønter	-	6
Sigiller	-	7
Skrevne Beretninger	-	7
Kvindenavnet	-	8
Angelsakser	-	9
England	-	9
Nordamerika	-	9
Norge	-	9
Island	-	11
Færøerne	-	12
Grønland	-	12
Normandiet	-	12
Danmark	-	13
Katolske Gejstlige	-	16
Præster efter Reformationen	-	22
Verdslige Personer	-	24
København	-	24
Ribe Amt	-	29
Ringkøbing Amt	-	29
Slesvig	-	29
Tysk Asser	-	30
Holland	-	30
Nordsjælland	-	30
Sverige	-	33
Min Slægt	-	35

De Navne, som Personer bær',
har højst forskellig Ælde;
et gammelt Navn har ej enhver,
om ét kan Skriftet melde.

Ázurr, *Asser* eller *Adser* er et olddansk Personnavn, hvis Etymologie maaske er tvivlsom; men det er i Tidernes Løb i al Fald ogsaa fremgaaet af et andet olddansk Navn *Asvard*, der forekommer i Asworthæbodæ = Aswarboth 3: Asvards Boder*), det senere *Asserbo*, Skjalm Hvides († 1113) Efterkommeres Borg ved Kattegat (Tibirke Sogn, Holbo Herred, Frederiksborg Amt), der efterhaanden blev tilintetgjort ved Sandflugt, men 1849 blev udgravet paa Frederik VII's Initiativ.

Navnet *Asvard* afledes af *áss* og *vara* og betyder Asevogter; det skulde med andre Ord i Hedenold være Betegnelsen for en Mand, der udøvede Præstetjeneste, og først senere være gaaet over til at blive et Egennavn, uden at det dog vides, at Bæreren af Navnet, efterat dette var sket, fik nogen Ret fremfor Andre til at udføre præstelige Handlinger (saaledes som det galdt for Levi Stamme blandt Jøderne), om end en hel Række gejstlige Personer i Tidens Løb har baaret Navnet Asser.

Men *Aserne* skal efter Sagnet have haft deres oprindelige Hjem i *Ase-Land*, Østen for Floden Don, der falder i det asowske Hav, og drog, da Roms Høvdinge overfoer den halve Verden, over Garderige (Rusland) og Saksernes Land (en Del af Nordtyskland) til Danmark, ført af Odin, der blev Fader til Skjold (ca. 50 Aar før Chr.), den første Konge af Skjoldungeslægten.

Man ledes herved uvilkaarligt til at tænke paa, om Navnet Asser ikke skulde kunne henføres til endnu

*) Boliger til midlertidigt Ophold, f. Eks. under Fisketiden; det svenske Bod = Udhus.

fjernere Tider og Steder, og finder da ogsaa Navnelighed saavel med Sems 2den Søn *Assur*, efter hvem Assyrien, der stiftedes ca. 2230 Aar før Chr., er opkaldt, som med Jakobs (ca. 1800 før Chr.) 9de Søn, *Aser*, hvem han havde avlet med Leas Trælkvinde, Silpa, hvorfor Aseriterne ikke regnedes for nogen ren israelitisk Stamme.

Der findes ogsaa, ganske bortset fra det supponerede Land *Assaria*, hvortil det fantastiske Folkefærds, Taternes (Zigeunernes) Hjemstavn har været henlagt, flere Stednavne, som hentyder til Navnet, f. Eks. *Aser*, en By i Nærheden af Sichem (= Nablus) i Palæstina; *Azara*, en By ved den persiske Havbugt, og *Adserbeidschan*, Provins i den nordvestlige Del af Persien, og saavel i Forindien (Inderen *Azariah* indviedes 1913 til anglikansk Biskop), som i Tyrkiet (*Azarian*, tyrkisk Senator 1912) findes Personnavne, som peger i samme Retning, og naar et af de tyrkiske Krigsskibe 1912–13 bar Navnet *Assari-Tewfik*, er det vel et ligelydende Personnavn, der her gaar igen.

Ogsaa i Italien (*Asaro*, Flække i Provinsen Catania paa Sicilien), i Spanien (Don Marcelo de *Azcárrago* y Polmere, Krigsminister 1893), i spansktalende Lande (*Accers*, dansk Generalkonsul i La Guaira, Venezuela 1839) og i Frankrig (Marquis *d'Assareto* ca. 1820) findes noget lignende.

Men selv om vore Forfædre har havt Berøring med en Del af de her anførte Lande og Steder, er det dog ikke muligt at angive nogen sikker Forbindelse mellem noget af de ovenfor omtalte Navne og det danske Asser, endsige med dem alle.

Derimod er der vel ingen Tvivl om, at det i *Tyskland* ret almindeligt forekommende Navn, *Ascher**), for de fleste Tilfældes Vedkommende er at henføre til det jødiske *Aser* (hebraisk: *Ascher*), og saaledes gennem sin Oprindelse kan naa Forbindelse med Navne paa Personer og Steder, der tilhører fjernere Tider, end det kan eftervises for det danske Navns Vedkommende.

*) *Ascher*. Kredskirurg i Bombst, preussisk Posen. 1898.

F. M. Ascherson. De fistulis colli congenitis. Berolini. 1832.

Dog ikke enhver Slægt af Navnet Ascher er af jødisk Afstamning, idet der forekommer et oldtysk Personnavn, *Ascher*, der afledes af *áss* og *har* (ϝ: Kriger), og saaledes i Hedenold havde en meget nøje Forbindelse med det olddanske Asvard, for ikke at sige, at de to Navne var, om ikke identiske, saa dog blot forskellige deri, at de fremhævede to væsentlige Sider af den samme Persons, Familiefaderens, Virksomhed, idet det tyske Navn pointerer den Rolle, han spillede som Fører i Krig, det danske derimod særlig lægger Vægt paa hans præstelige Gerning, medens begge Virksomheder med Rette tilkom ham ifølge hans erklærede Stilling som Slægtens Overhoved.

Vi kan altsaa heller ikke gennem det, til det danske svarende, tyske Navn faa Tilknytning med Menneskeslægtens 2den Stamfader, Noa; men til Trods derfor har Navnet Asser dog en saa ærværdig Alder, at det nok kan lønne sig at følge det tilbage i Tiden, saa langt som det overhovedet kan spores, og det ikke blot her i Landet, men i Norden og de omkring liggende Lande i det hele taget.

At Navnet har ældgammel Borgerret i Danmark viser sig ved, at det indgaar i en Række *Stednavne*, af hvilke enkelte formentlig rækker tilbage til Tiden ved eller før Christendommens Indførelse.

I Oldtiden havde enhver Bonde, og derved forstodes dengang enhver fri Ejendomsbesidder, der havde fast Bopæl („Boende“) uden Hensyn til, om han forresten ernærede sig ved Agerdyrkning, Handel eller Haandværksdrift, sin udelelige Grundejendom, Bol, en Betegnelse, der endnu genfindes i Boelsted, Boelsmand, og fra noget tidligere Tider i Boelgalte (1620) og Boelsvin (Holberg: Den Stundesløse ca. 1725), og Høvdingens Navn i Forbindelse med Endelsen —bøl (bøl, balle) kom til at betegne Pladsen, hvor han og hans boede. Men blandt saadanne træffer vi netop Navnet Adser, saaledes i

Adserbøl, Landsby i Holsted Sogn, Malt Herred, Ribe Amt, hvoraf senere er dannet Adserbølgaard, der fra 1910 har været Optagelseshjem for Fængselshjælpen,

Adserballe Sogn i Sønderherred paa Als (Herman Bangs Fødested 1857), der har givet Navn til Adserballeskov.

Ved Christendommens Indførelse begyndte man at udstykke Bolene, og Torperne opstod, blandt hvilke findes:

Assertorp (Ascerathorp) i Skaane og Halland, hvor Torp er Betegnelsen for en Husmandslod (torpare = Husmand).

Adserstrup, Sædegaard paa Laaland, Sandby Sogn, Nørre Herred.

Asserthorp, forhen en Landsby (Allerslev Sogn, Voldborg Herred, Københavns Amt), hvis Gaarde ved Grevskabet Ledreborgs Oprettelse 1746 udflyttedes; men Byen har efterladt Navnet i

Adser Mølle (Læge Sjøbergs Fødested 1869), der ligger paa samme Sted som den gamle Landsby, ved Lejre Jernbanestation.

Endelig træffes paa Bornholm, hvor der ikke findes Landsbyer, Navnet

Assergaarde i Nyker Sogn, som menes at stamme fra sidste Halvdel af det 17de Aarhundrede.

Om Gaarden *Ásar* i Skaftafells Syssel paa Island eller det i Finland forekommende Stednavn *Átsäri* (Kuortane Sogn, Wasa Len) har noget med Navnet at gøre, skal jeg lade være usagt og angaaende *Asserbo* henvise til, hvad jeg tidligere har udtalt desangaaende.

Kan Navnet Asser saaledes vel føres ret langt tilbage gennem Stedbetegnelser, er det dog ikke til de ældste Bopladser her i Landet, at det er knyttet.

Af de fra den primære Bebyggelse stammende Stednavne, —inge Navnene, findes intet i Forbindelse med Asser; men det er ligetil, da et Mandnavn aldrig forbindes med denne Endelse.

Heller ikke de fra en meget tidlig Tid stammende —um Navne menes her i Landet at indeholde Personnavne; men i Sverige findes

Asserum (Asarum), et Sognekald i Blekinge, der dog muligvis bør henføres dertil, navnlig hvis Tydningen af —um som —heim skulde være den rigtige, saaledes som det synes at fremgaa af Maaden, hvorpaa en Del norske Stednavne paa —um skreves i ældre Tid. Navnet har da oprindeligt betydning: Assers Hjem.

Af —lev Navnene, der menes at stamme fra Folkevandringstiden, findes ikke noget i Danmark forbundet med Asser, men i Tyskland træffes

Aschersleben, en By i den preussiske Provins Sachsen, der, da det tyske —leben svarer til det danske —lev, som altid er sammensat med et Personnavn, uden Tvivl har Hensyn til Navnet, enten det nu er det oldtyske eller det danske Personnavn, der har Paternitetsretigheden. For det danske taler dog, at en Del andre tyske Stednavne fra samme Egn bringer danske Personnavne i Erindring, saa at det sandsynligste maaske vil være at tyde det her omtalte Bynavn, som et oprindeligt Asserslev ∴ Assers Levebrød.

Alt i alt vil man se, at Navnet Adser ikke blot eksisterer den Dag i Dag her i Landet i Stednavne, men at det sandsynligvis har bestaaet saa langt tilbage som ved Tiden for Christendommens Indførelse (826), ja vel allerede fra Folkevandringstiden (375—476) i det nordlige Tyskland eller endog længere tilbage i Sverige.

Et andet ubedrageligt Vidnesbyrd om Navnets Ælde har man i Indskrifterne paa flere af de efterhaanden fremdragne *Runestene*, der dog stammer fra en betydelig senere Tid end selve Runernes første Tilsynekomst her i Landet, der henlægges til Jernalderen, 400 Aar eller mere f. Chr. Af Runeindskrifter findes følgende:

1) *Aars Stenen*. Aalborg Amt 980—85.

Asser satte denne Sten efter Val-Toke, sin Herre. Stenen siger, at den vil staa længe her. Den skal nævne Val-Toke.

2) *Ravnkilde Stenen*. Aalborg Amt 980—90.

Asser Landbyrde (∴ Godsbestyrer) Fogges Søn ristede disse Runer efter Gryd (sin) Herskerinde.

3) *Valkärria Stenen*. Skaane. Slutningen af 10de Aarhundrede.

Tove rejste disse Stene efter sin Ægtefælle Gammel og (∴ i Forening med) hans Søn Asser.

4) *Sønder Kirkeby Stenen*. Falster. Slutningen af det 10de Aarhundrede.

Asser satte denne Sten efter Aksel sin Broder, som døde paa Gotland. Tor vie Runerne.

5) *Strø Stenen I*. Frederiksborg Amt ca. 1000.

Fader*) lod hugge disse Runer efter sin Broder Asser, der døde nordpaa i Viking.

6) *Aarhus Stenen V*. Begyndelsen af 11te Aarhundrede.

Toste og Hove og Frebjørn rejste denne Sten efter Saksen (Søn) Asser, deres Fælle, den saare gæve Mand. Han døde fuldt ud som den største Unidding (∴ den ypperste Hædersmand). Han ejede Skib sammen med Arne.

7) *Gårdstånga Stenen III*. Skaane 1000—1025.

Asser satte disse Stene efter Tubbe.

8) *Den genfundne Runesten fra Stenalt*. Randers Amt. 1018—35.

Asser Stufs Søn rejste denne Sten efter sin Brodersøn.

9) *Klemensker Stenen I*. Bornholm ca. 1050.

Asser og hans (Broder) . . . deres . . .

10) *Arsuk Stenen*. Grønland. 14de Aarhundrede.

Her hviler Asser Asbjarnarson.

Endelig findes i Brøndum Kirke, Ribe Amt, Navnet Asser hugget i Runer paa den derværende *Døbefont*, der stammer fra ca. 1150. Navnet menes at maatte tydes som Fontens Mester.

Fremdeles er der en Vej, ad hvilken man kan tids- og stedfæste en Mand, nemlig gennem Præget paa *Mønter*.

Den første Udmøntning fandt Sted i det 9de Aarhundrede i Hedeby (Slesvig), og fra Svend Tveskægs Tider (986—1014) blev det Brug, at den, der prægede Mønten, satte sit Navn paa den, hvilket fortsattes til under Erik Lam (1137—46). Man faar herved Oplysninger om Mænd, som man maaske ellers ikke vilde have hørt noget om.

I Lund har saaledes virket Møntprægere af Navnet: *Asor*, *Atsor* og *Atsur*, undertiden med tilføjede Kendingsnavne som Judska (∴ jyske), Paa (∴ Paafugl), i Tiden fra Magnus den Gode (1042—47) til Knud den Hellige

*) Et dengang benyttet Personnavn, i Smag med Broder nutildags. Fadersen (Side 20); Lægerne Brodersen 1808—1912.

(1080—86). Under Harald Hein (1076—1080) levede Møntpræger *Atsor* i Slagelse og under Kong Niels (1104—34) en ved Navn *Adser* i Viborg.

Ogsaa gennem *Sigiller**) kan man faa gode Oplysninger.

Det ældste bevarede Kongesegl stammer fra Knud VI (1182—1202) og findes i Arkivet i Schwerin, og det ældste danske Diplom, der bærer et gejstligt Segl og bestemt kan dateres, er fra 1219 og findes i Viborg Stiftsarkiv.

Acerus, Provst i Slesvig i det 13de Aarhundrede, hvis Signet er fundet i Jorden ved Rørbæk, Gislum Herred, Aalborg Amt, og opbevares i Nationalmuseet.

Ascerus, Præst paa Eskildø, Horne Herred, Frederiksborg Amt. 1340.

Ascerus Olavi, Præst i Blidstrup Sogn, Holbo Herred, Frederiksborg Amt. 1400.

Ascerus Johannis, gejstlig Vikar i København 1424—1432—1448.

Acer, Sognepræst i Rydhe (Rye) Sogn, Voldborg Herred, Københavns Amt. 1464.

Asser Pedersøn (sigillum asseri petri presbiteri), Kannek i Lund 1508, hvem vi senere kommer til at omtale nærmere.

Vi kommer endelig til de *skrevne Beretninger*, hvor Oplysningerne naturligvis er ganske anderledes fyldige og omfatter et langt større Antal Personer end de hidtil berørte Kilder.

Det ældste Brev fra Danmark, hvis Ordlyd er bevaret, er Knud den Helliges Gavebrev til Lundekirken**) af $21\frac{1}{5}$ 1085. Edda'er, Saga'er og Krønikerne er derimod først nedskrevet ca. 1100—1241, om de end behandler Begivenheder, der gaar helt tilbage til Tidernes Morgen; men ogsaa her finder vi omtalt en hel Række Personer, der har baaret Navnet Asser, dels allerede godt kendte af Almenheden, dels mere ukendte. Vi skal i det følgende berette lidt nærmere herom, idet vi dog ikke udelukkende holder os til Danmark.

*) Sigil (= lille Mærke, sigillum) er et Aftryk af Signetet (= Stemplet).

**) Bispedømmet i Lund var stiftet ca. 1060 af Svend Estridsen.

Til Mandsnavnet Asser, der i de forskellige nordiske Lande efterhaanden har faaet en forskellig Udtale, saaledes i Danmark: *Adser*, i Slesvig: *Atzer*, i Norge: *Aaser*, i Sverige: *Assar* og paa Island: *Øssur*, svarer

Kvindenavnet Aase, som mærkeligt nok omtales tidligere end hint, men ligeledes kan lyde forskelligt. Den første af Navnet var

Aasa, en Datter af Ingjald Ildraade, den sidste Svea-konge af Ynglingeætten, ca. 650 efter Chr.

Æse, Datter af Kong Olav i Værmeland, levede paa Harald Hildebrands Tider ca. 730.

Æsa, Datter af Næsse- eller Søkongen Ring i Norge ca. 750.

Æse, en Bondepige, levede som Syerske paa Harald Blaatands Tid (935—86).

Den mest bekendte af Navnet er i vore Dage bleven den norske Dronning *Aase* fra Vestfold (o: Vestsiden af Christiania Fjord), hvis overdaadige Begravelse G. A. Gustafson (1853—1915) i Aaret 1903 fandt i Oseberg o: Aases Bjerg, omtrent midtvejs mellem Tønsberg og Aasgaardstrand (Jarlsberg Amt). Hun var Datter af Kong Harald Rødkæg paa Agde, blev gift med Kong Gudrød den Storladne og blev ved ham Moder til Halfdan Svarte, der igen var Fader til Harald Haarfager (850—933).

Senere nævnes: *Asa*, en Søster til Biskop Odinkær († 1043), der levede som from Kanonisse i Bremen; og endnu senere:

Raadmand Niels Bakæs Hustru, *Esæ*, der døde i Ribe 1350 af den sorte Død, og

Berthold Lilles Enke, *Æsa*, der døde sammesteds 1352.

Paa Islandsk skrives Navnet *Ása* (udtales *Ausa*) og paa Gammel-Dansk: *Ese*, *Æhs*, *Ehs*, *Ise*, *Isse* og *Jese*, af hvilke i alt Fald *Isse* (*Esse*) kan høres endnu den Dag i Dag.

Kvindenavnet formodes med større Sikkerhed at kunne afledes at *ass* = Gud end Mandsnavnet *Asser*.

Men vi forlader Kvinderne for herefter hovedsagelig at holde os til Mænd, der har baaret Navnet *Asser*.

Den første, historisk kendte Mand, vi træffer paa, er *Angelsakseren*

Asser (Asserius Menevensis), af nogle kaldet Johannes til Fornavn. Tilnavnet Menevensis stammer fra hans Fødested, Menevia, det nuværende Saint Davids, en By i Grevskabet Pembroke i Wales. Han var Elev af Johannes Scotus Erigena (810—877), den betydelige Tænkter, der danner et Overgangsled mellem Kirkefædrenes Tid og Skolasticismen, og har formodentlig for at hædre denne sin udmærkede Lærer antaget hans Fornavn: Johannes. Asser blev Biskop i Sherbourne, Dorsetshire, England, hvor han døde 909. Han var Alfred den Stores (849—901) fortrolige Ven og har skrevet Grundstammen til den Biografi af Alfred, der er udført med saa megen Kunst, at man i Henseende til Fremstillingsevne har kunnet drage Sammenligning mellem Asser og Beda (672—735), sin Tids lærdeste Mand. *Vita Ælfredi Magni* er udkommet i flere Udgaver fra 1574—1722. Biskop Asser nedstammer muligvis fra Efterkommerne af de Angler, Sakser og Jyder, der under Hengist og Horsa besatte England 449, og kan maaske derigennem have Forbindelse med den Mand, der har givet Navn til Byen Aschersleben i Nordtyskland.

Navnet Asser forekommer endnu i *England*. En Søster til Justitarius C. K. V. Nyholm (1829—1912) og Toldforvalter Axel Nyholm (1834—1913), *Mine*, var gift med en derværende Mand ved Navn *Asser* (udtales Esser), og under Verdenskrigen nævnes en engelsk Oberst, *Asser*, der var Kommandant over det engelske Støttepunkt i Håvre (1915).

At Navnet derfra er kommet til *Nordamerika*, forbyrder ikke, selv om det ikke kan udelukkes, at det er et angliciseret skandinavisk Navn.

W. C. Asserson, Kaptajn i De forenede Staters Marine 1919.

Næste Gang, vi støder paa Navnet, er i *Norge*.

Asser Tote eller *Tryne* boede i Helgeland, der tidligere udgjorde hele Nordlands Amt, men nu kun bestaar af dettes sydlige Del. Indbyggerne regnes forøvrigt for

Norges Molboere. Hans Tilnavn Tote stammer muligvis fra, at hans Hjemstavn er i den sydlige Del af Norge (Totens Fogderi og Præstegæld mellem Randsfjord og Mjøsen); men er dette usikkert, er der vel ingen Tvivl om Oprindelsen til hans andet Kendingsnavn, Tryne, der vel kun kan have Hensyn til hans — eller muligvis til en af hans Forfædres, fra hvem Øgenavnet saa er gaaet i Arv i Familien — ikke almindelige og vel heller ikke smukt formede Næse.

Hans Datter *Gunnild* blev opdraget i Finmarken og lærte her Trolddomskunsten af Repræsentanter for det Folk, der i hele Norden stod i stort Ry som Magere. Hun blev gift med Harald Haarfagers Søn, Erik Blodøkse (930—35), og blev ved ham Moder til Harald Graafeld (961—65); hun kom derved i Familie med Dronning Aase (Oseberg), der var Oldemoder til hendes Mand. Gunnild benævnes „den onde“, og Egil Skallegrimsen (født 904) rejste engang Nidstang mod hende og hendes Mand, den værste Haan og Krænkelse man dengang kunde tilføje Mennesker; et Hestehoved anbragtes paa en oprejst Gærdestav og vendtes med den aabne Mule mod den, man vilde ramme med sin Foragt. Efter et Sagn, opbevaret i nogle Kildeskrifter, skulde hun være lokket til Danmark og nedsænket i en Mose. Da man 1835 ved Gravning fandt et mumificeret Kvindeligt i Haraldskær Mose (Skibet Sogn, Torrild Herred, Vejle Amt), mente N. M. Petersen, at det kunde være den norske Dronning Gunnilds, og Liget blev hensat i Vejle Kirke. Worsaae paaviste dog (1841—42) Løsheden i Argumenternes Bygning. Hostrup har benyttet Legenden i „En Spurv i Tranedans“, der blev skrevet i Efteraaret 1845.

Ivar Adsersøn fra Bergen var Magnus den Blindes (1136—39) gode Ven og deltog med ham i Kampen mod Harald Gille, der blev myrdet 1136; men han maatte bøde for sin Opræden ved at miste Synet ligesom Magnus, idet deres Øjeste blev sprængte med en Træpind.

Ivers Sønner paa Elden (mellem Trondhjem og Namsos) nævnes ogsaa i Krøniken.

Adser Bonde var den mægtigste Mand paa Hisingen, den store Ø, der omslutes af Gøtaelvns to Arme ved

dens Udløb i Kattedag og hører til Bohus Len, som dengang laa under Viken, det Landskab i Norge, der er Genbo til det danske Vendsyssel, og som Erling Skakke, der døde ved Nidaros (Trondhjem) 1179, havde faaet i Forlening af Valdemar den Store 1170. Da Adser havde talt paa Tinge mod Erling i den første Vinteruge 3: sidste Halvdel af Oktober*), lod denne ham indebrænde Natten efter 5te Juledag.

Navnet Asser findes endnu i Norge.

Einar Asser, Læge i Lindaas, Nordhordeland Fogderi, Nordre Bergenshus Amt, 1914.

Azar Hansen, Kunstmaler. 1888.

Men det egentlige norske Navn er Aaser, altsaa udtalt omtrent som Adser nutildags udtales paa bredt Vestjysk, hvilket blandt Andre bæres af den kendte norske Læge

P. Aaser i Kristiania, der har skrevet Kapitlet: De akute Infektionssygdomme i den store, af nordisk Samarbejde, fremgaaede: Lærebog i intern Medicin (1915), m. m.

Det var Nordmænd, der, efterat Harald Haarfager var blevet Enekinge, begyndte at finde Vej til Island 874. — Henrik Ibsen skrev derfor: Hærmændene paa Helgeland 1874 i Anledning af Tusindaarsfesten — og snart efter træffer vi Navnet Asser paa Sagaøen, hvor det senere har holdt sig som Øssur.

Øzurr Asbjørns Søn nævnes ved Aar 900 som Søn af en Landnavskvinde**). Han er muligvis Forfader til Asser Asbjarnarson, der er foreviget paa den grønlandske Runesten (Side 6), og som uden Tvivl har været en nordisk Nybygger.

I Njáls Saga forekommer *Hroaldur Øssurson* (Roald Assersen) af Bredaa og *Øssur Ømundarson*, der begge deltog med Flosi Thordarson i Overfaldet paa den islandske Høvding, Njál Thorgeirsson, og hans Familie paa Bergthorshval i Landeyjar 1011. Den første af disse

*) Denne ejendommelige Aarsinddeling er 1837 genindført i den islandske Almanak af Finn Magnussen.

***) Landnámabók, der blev skrevet ca. 1100—1334, indeholder bl. a. Navnene paa ca. 3000 Personer.

Mænd blev i Tvekamp saaret af Skarphedin, Njåls ældste Søn, med et Øksehug i Ansigtet, der øjeblikkelig havde Døden til Følge. I Johann Sigurjonssons Drama: Løgneren, 1918, der angaar omtalte Saga, findes Navnet Øssur dog ikke.

I 1855 fandtes paa Island 5 Personer, der bar Navnet, 3: 1 paa hver 12,920 Indvaanere af begge Køn.

Kort efter at norske Nybyggere havde sat sig fast paa Island, gjorde de det samme paa *Færøerne*, der fra 997 udgjorde et katolsk Bispedømme under Trondhjems Ærkebiskopat. Ogsaa her træffes Navnet.

Leif Adersøn blev, tilligemed andre Færingere, af Olaf den Hellige (1015—28) narret til Norge og tvunget til at afgive Løfte om, at Færingerne vilde skatte til Norges Konge og underkaste sig de Love, han vilde give dem. Leif traadte desuden i Tjeneste ved Kongens Hof (Hirdmand), men drog tilbage til Færøerne, forsynet med Gaver af Kongen. Han bar Rustning med Hjelm (Tøndehjelm), Skjold (det tresidede, normanniske med afrundede Hjørner), Kølle og Stridsøkse.

Saavidt vides findes Navnet Adser ikke nutildags paa Færøerne og vistnok heller ikke blandt Eskimoerne i *Grønland*, om end et Navn som *Osarkrak*, der bæres af en Eskimo fra Kap York i Vestgrønland, vel nok kunde lede Tanken hen paa det islandske Øssur. Men at det i tidligere Tid har fundet Vej derop gennem nordiske Nybyggere, har vi ovenfor set et Eksempel paa, om end fra en langt senere Tid, end da Erik den Røde 985 paa-begyndte Landets Kolonisation.

I *Normandiet*, hvor Rollo blev Hertug 911, og hvor det endnu den Dag i Dag kan spores, at Landet oprindeligt har været en dansk Koloni, træffes Personnavnet vistnok ogsaa i den nyere Tid, saaledes hos

Félix Vicq d'Azyr, 1748—94, født i Valognes, Departement la Manche, bekendt fransk Anatom, efter hvem visse Nervebundter i Hjernen (Thalamus opticus) endnu benævnes.

Om derimod Stednavnet *Asservillers*, en Landsby i det til Normandiet grænsende Picardie, beliggende i Nærheden af Amiens, men paa den østlige Side af Floden

Somme, der gennemgik Verdenskrigens Rædsler som saa mange andre franske Byer, har noget med Navnet at gøre, skal jeg lade være usagt, om det vel ingenlunde er usandsynligt; Stednavnet skulde i saa Fald være sammensat af 2 Personnavne.

Endelig er vi naaede saa vidt, at vi kan omtale den første, historisk kendte, af Navnet, der boede i selve *Danmark*.

Asser Aagesøn, kaldet den Mægtige, var Palnatokes Samtidige og muligvis i Slægt med ham. Han blev Fosterfader til Thyre, Datter af Harald Blaatand (935—86), ligesom Palnatoke blev det til hendes Broder, Svend Tveskæg (986—1014).

Thyre var først trolovet med den svenske Prins Styrbjørn, Høvding i Jomsborg, som faldt ved Fyrisvoldene udenfor Upsala 983. Derefter blev hun gift med den vendiske Fyrste, Hertug af Polen, Boleslaus Chrobry 3: den Tapre (992—1025), men forlod ham snart og indgik — mod Broderens, Svend Tveskægs Ønske, der var gift med Boleslaus' Søster, Gunhild — Ægteskab med Olaf Trygvesen (995—1000), hvem hun i Fortvivlelse fulgte i Døden faa Dage efter Slaget ved Svold.

Asser Aagesøn havde troligt fulgt sin Fosterdatter under hendes forskellige Tilskikkelser.

Endvidere kendes *Asser Rig*, Skjalm Hvides († 1113) Søn, stor Jorddrot. Ruiner af hans Borg findes i Fjenneslevlille (Alsted Herred, Sorø Amt), og i Fjenneslev Kirke ses Kalkmalerier, forestillende ham og hans Hustru, Inge, der endnu levede 1157. Han var de sidste Aar af sit Liv Munk i det af ham og hans Brødre stiftede Sorø Kloster, hvor han døde 1151 og blev begravet i Klosterkirkens Kor. Mest bekendt er han bleven gennem sine to berømte Sønner, *Esbern Snare* og *Absalon*, der dog ikke, som Sagnet gaar, var Tvillinger; disse to fremragende Mænd benævnes i Reglen kun som her angivet; men vilde man knytte et Efternavn til dem, maatte det blive *Assersen*, hvad Bricka ogsaa udtaler i Forordet til Dansk biografisk Leksikon 1887.

Esbern Snare 1127—1204, Asser Rigs ældste Søn, blev

berømt for den Dristighed, hvormed han bekæmpede Ven-
derne tilsøs. Noget mindre tillidsfuld følte han sig dog
vistnok tillands, som da han, der ledsagede Valdemar den
Store til Mødet med Frederik Barbarossa og de tyske
Fyrster ved Dôle, Hovedstaden i Franche-Comté, fra-
raadede at drage videre uden Lejdebrev, noget Kongen
dog tilbageviste med Haan. Han opførte den skønne,
endnu bevarede Kirke med de 5 Taarne i Kallundborg,
hvor han ogsaa havde anlagt en fast Borg, og døde paa
Sæbygaard (Løve Herred, Holbæk Amt) ved en ulykkelig
Hændelse.

Adzer af Fyen hørte til Biskop Absalons Hof og var
sammen med denne i Dôle 1162. Han deltog med Esbern
Snare i Kampen ved Sejro 1170, men faldt ved Øland.

Henrik Adersen blev 1296 tilligemed Broderen Aage
Kage fanget ved Viborg, men ikke dræbt som denne.

Knud Assersen til Rynkeby, Bjerger Herred, Odense
Amt, nævnes 1352.

Peder Ascersen af Enum 1401.

Nis Assersen til Møgtved var 1410 Væbner 3: en
Riddersmand, der endnu ikke havde modtaget Ridder-
slaget, men havde Ret til at bære Sværd og Sølvspore.

Asser i Skamby, Skam Herred, Odense Amt, 1424.

Mattis Adersen, Frænde til Henrik Pors, der 1432 i
Horsens indgik Orfejde*) med Henrik Sandberg, der
havde været i Raad og Gerning med, da M. A. blev
slagen.

Harrild Assersen til Vodstrup paa Mors 1451.

Joh. Ascersen i Urlev, Bjerger Herred, Vejle Amt,
1458.

Mikkel Assersen til Tygstrup, førte adeligt Vaaben,
1471.

Atzer Brock i Fyen 1479.

Endvidere følgende i *København*:

Oluf Adtzeressen, 1496, der imponerer ved at indføre
overflødige Bogstaver i sit Navn, en Mode, der kulmi-
nerede i det 16de Aarhundrede, men ogsaa har Repræ-

*) Urfehde = edeligt Løfte om ikke at ville hævne sig for en For-
nærmelse.

sentanter i det 17de, saaledes som det vil fremgaa nedenfor.

Asser Tygesen 1499—1502.

Atzer, Tømmermand, 1547.

Jep Atzersen 1547.

Adtzer Svendsen, Murermester, 1689.

Fremdeles en forløben Skolediscipel, *Hans Adszserzsen*, der var barnefødt i Brobye paa Fyen, men besøgte Latin-skolen i *Næstved*, en lille og ikke meget estimeret Skole, der først bragtes i Vejret, da Peder Syv var dens Rektor (1658—64). Men H. A. opførte sig da heller ikke, som han burde; han forsømte Skolen (1638), svirede og doublede, lavede Klammeri med Borgerne i deres egne Huse (1639), tog til Marked i Vordingborg og Skaane og blev stævnet for Næstved Raadstueret den ²⁰/₇ 1641.

Navnet træffes forøvrigt ogsaa senere i Næstved, men hos Personer, der vel ligesaa lidt som deres nyligt omtalte Navnebroder var barnefødt paa Stedet.

Christian Adersen, Rytter af 3dje jyske Rytterregiment, begravet i Næstved, ³⁰/₁₂ 1741.

Jeppe Adersen stod Fadder til Sønnen af en Rytter ved Sællandske geworbene Dragonregiment 1763.

Ogsaa i *Aarhus* har det været at træffe i Nutiden.

Adersen, Søn af en Murermester paa Fiskergade i Aarhus, var i Efteraaret 1870 Lærer ved den af Lars Bjørnbak 1857 stiftede Folkehøjskole i Viby (Ning Herred, Aarhus Amt). Han døde 1874.

Jeg udtalte i Indledningen, at Navnet Asser i Tidernes Løb meget ofte har tilhørt Mænd af Præstestanden, og skal nedenfor omtale saadanne, der har virket som

Katolske Gejstlige.

Asser (Asserus), født i Jylland 1056, blev Biskop i Lund 1089, Rigsforstander, sammen med Harald Kesja, 1102—04 under Erik Ejegods Pilgrimsrejse til det hellige Land, Nordens første Ærkebiskop i Lund 1104, indviede Domkirkens Kryptkirke 1123. Død i Lund den $\frac{6}{5}$ 1137 og begravet i Domkirken, der dog først blev indviet 1145.

Han var beslægtet med Kongehuset, idet hans Fader, Svend Thorgunnasen, var Broder til Bodil († 1103), som blev gift med Erik Ejegod (1095—1103) og ved ham blev Moder til Knud Lavard († 1131), der igen var Fader til Valdemar den Store (1131—82).

Assers Brodersøn, Eskil (1101—82) fulgte ham (1138) som Ærkebiskop i Lund og hans Broders Sønesøn, Eskils Sødskendebarn

Asser Svendsen blev Diakon i Lund og derefter Domprovst sammesteds før 1170. Han var Medvider i den Sømmensværgelse, som Biskop Eskils Dattersønner til- ligemed A.'s Broder Christian Svendsen og hans Næst- søskendebarn *Eskil Assersen* (?) med flere indgik for at dræbe Valdemar den Store (1176), og maatte bøde derfor ved at gaa i Landflygtighed, men var dog paa Tale som Ærkebispeemne, da Biskop Eskil 1178 nedlagde sit Em- bede.

Hans Død indtraf omtrent 1200 og mindedes aarligt af Kapitlet i Lund den 25de Marts.

En anden *Adzer* hørte derimod ikke til Familien. Han var Kannik i Lund og Biskop Eskils Forgænger som Domprovst sammesteds, hvor han døde 1131. Han efter- lod Lundekirken ikke blot det gamle og nye Testamente, men ogsaa mange medicinske Bøger, og maa vel saaledes

have været lægekyndig, om vi end ikke kender Eksempler paa hans Duelighed i praktisk Retning, hvad vi derimod gør om en noget senere Gejstlig i Skaane, Abbed Johannes ved Trefoldighedskirken i Øved (Malmøhus Len), der blev kaldet til Valdemar den Stores Dødsleje paa Vordingborg Slot, men havde det Uheld, at Kongen døde under en Svedekur, han havde anordnet, den $^{12}/_5$ 1182.

Endvidere nævnes: *Bo Ascersen* (Asceri filius), Lægbroder, der som Vidne skrev under paa Roskilde Bisps (o: Eskil 1134—38) Privilegium for St. Peders Kloster i Næstved den $^{3}/_{12}$ 1135 (Vidisse*) af $^{15}/_7$ 1245).

Asser, Bisp i Ribe, død 1142, Navnet paa en Blyplade i Nationalmuseet.

Asser (Ascerus) ca. 1100—1158. Han var Munk i Eskildø Kloster under Roskilde Stift, blev ca. 1138 Kapellan hos Erik Lam, underskrev i Egeslevmagle (Vester Flakkebjerg Herred, Sorø Amt) Kongens Gavebrev til St. Peders Kloster i Næstved den $^{21}/_3$ 1140, blev Biskop i Roskilde 1145 (Absalons nærmeste Forgænger) og overværede som saadan Indvielsen af Lunds Domkirke samme Aar.

Han deltog i Kampene mod Venderne 1147—50, blandt andet ved Dobin i Nærheden af Wismar, men skal ved denne Lejlighed have forladt den ham overdragne Flaadevagt, være flygtet fra sit Skib og have skjult sig i en Købmandsskude, en ganske vist ikke helt modig Optræden, der da heller ikke har gavnet hans Eftermæle; men hans tidligere Herre og Konge, Erik Lam (1137—46), havde dog vist ham Vejen ved under et Overfald af Venderne i Storebelt at tage Flugten og lade sit Skib i Stikken. At Asser imidlertid ogsaa var med, hvor det gik hedest til, leverer hans Skelet Bevis for, idet der paa hans højre Laarben findes en ved en Pilespids frembragt meget alvorlig Knoglelæsion, der i levende Live har givet Anledning til Betændelse og dertil sig sluttende Operation, hvis Følger sandsynligvis har medført eller bidraget til hans

*) = Vidimation, retsgyldigt foretaget Gennemsyn, Sammenligning og Stadfæstelse.

Død den $18/4$ 1158. Hans Lig blev nedsat i Bisp Wilhelms († 1076) Grav i Roskilde Domkirkes Højkor, i den sydvestre Pille.

Graven blev aabnet 1911 og Skelettet underkastet en sagkyndig Undersøgelse; der blev taget Gibsafstøbning af hans Kranie, hvorefter Knoglerne igen bragtes paa Plads, og en Tavle med Navn m. m. opsattes.

Han var en usædvanlig kraftig bygget Mand af en grov og plump Type. Højden mindst 77 Tommer, Alderen mellem 50—60 Aar. Paafaldende lille Hjernekasse, beregnet til at være lidt over Kvindehjernens Gennemsnits Rumfang, Ansigtspartiet langt og smalt, Panden lav og tilbagevigende, Næsen stor og stærkt fremspringende, Kæbepartierne grove og kraftige med stærke Tænder; særligt fremtrædende var den massive Underkæbe med kraftige Tyggemusklér og Læbemuskulatur. En mægtig Nakkemusculatur, en sand Tyrehals. Derimod stod Muskulaturen ikke i Forhold til Legemsknoglernes Størrelse, navnlig for Skuldrenes og Armenes Vedkommende.

Alt i alt en Skikkelse, man snarere vilde anslaa til at være Atlet end Bisp.

Professor anatomie F. C. C. Hansen rekonstruerede (1914) hans Ansichtsprofil, og det er Hensigten at udføre en plastisk Rekonstruktion af hans Hoved.

Er han end ikke nogen Skønhed, har han dog opnaaet at blive portrætteret efter Naturen 756 Aar efter sin Død.

Absalon, Asser Rigs 2den Søn, blev født 1128 og døbt paa Dagen „Absalon“ (o: den 30te Oktober), hvorefter han fik sit Navn.

Han blev, efter at have opnaaet den kanoniske Alder (30 Aar), Biskop i Roskilde (efter Asser), opførte Borgen ved Købmande Havn, hvis Ruiner kom for Dagen ved Grundgravningen til det nye Christiansborg Slot, ved Aaret 1167, indtog Arkona paa Rygen St. Vitus Dagen (den nuværende Valdemarsdag) den $15/6$ 1169, blev Ærkebiskop i Lund (efter Eskil) 1178, fik Saxo Grammaticus Longus til at skrive Danmarks Rigskrønike og døde i Sorø Kloster den $21/8$ 1201, hvor han blev begravet foran Jomfru Mariæ Højalter i Klosterkirken.

1536 blev Graven, der nu findes bag Alteret i Sorø Kirke, dækket med en kunstfærdigt forarbejdet Ligsten. Det var i lange Tider Tradition, at et Kranium, der opbevarede paa det af Frederik III 1651 indrettede Kunst-kammer, var Absalons; men Frederik VI lod 1831 Graven i Sorø undersøge, og man fandt, at Hovedet var paa sin naturlige Plads. Oehlenschläger har sunget herom i et Digt: Absalons Grav.

Efter Absalon benævnes en Brønd ved Christiansborg Slot, en Bue mellem Frederik V's Kapel og Palæet i Roskilde, samt en Gade paa Vesterbro i København.

Wilhelm Bissen (1836—1913) har gentagne Gange fremstillet Absalon plastisk. 1872 forærede han Staden København Absalons Kolossalstatue i Gibs, der er opstillet i Forhallen til det gamle Raad- og Domhus paa Nytorv. 1902 var Rytterstatuen, der skænkedes Byen af Axel Heide († 1915), færdig til Opstilling paa Højbroplads, hvor Absalon, højt til Hest, iklædt Ringbrynje, med Stridsøksen i den højre Haand og Sværdet ved Siden, vender Blikket truende mod Syd og en lille Streg til Vest (Rygen). Paa Sokkelens øverste Kant er indhugget: Han var modig, snild og fremsynet, en Ynder af Lærdom, med ren Vilje, Danmarks trofaste Søn. Endelig har Bissen fremstillet Absalons kobberdrevne, stærkt forgyldte Reliefbillede, hvor han staar i fuldt biskoppeligt Skrud med Staven i venstre og Sværdet i højre Haand. Det blev opsat paa det nye Raadhus' Façade 1904.

Biskop *Asser* af Viborg hjalp, tilligemed Bisperne Peder Sunesen fra Roskilde og Omer fra Ribe, den udvalgte Hertug Valdemar (Sejr) med at tage Biskop Valdemar (Knudsen) til Fange den $\frac{9}{7}$ 1192, og levede endnu 1209.

Asser, Præst, vistnok ved den efter Reformationen nedlagte St. Nicolai Kirke, i Holbæk, hvor der i sidste Halvdel af det 13de Aarhundrede blev stiftet et Sortebrødrekloster, som dog allerede brændte 1287. Han blev 1257, under Stridighederne mellem Christoffer I og Jakob Erlandsen, dræbt af de Holbæk Borgere; hans Lig blev slæbt gennem Byen til Raadhuset og begravet i uindviet Jord.

Jens Assersen, Biskop i Aarhus 1288; han forbedrede Skoleforholdene i Byen 1303 og døde dér den $\frac{1}{4}$ 1306. Hans Ligsten i Domkirken er nærmere beskrevet 1887; en Mindestøtte er rejst for ham i Aarhus 1913.

Asser Fadersen, Kannik i København 1364.

Asser Pedersen, Præst i Roskilde Stift 1403.

Asser Jensen, Vikar i København 1445.

Ascerus Murri, præsteviet Munk i Dominikaner (Sortebrødre) Klostret i Ribe, der blev grundlagt 1228; dets endnu eksisterende St. Catharine Kirke benyttes stadig som Sognekirke. Ascerus døde i den sidste Halvdel af det 15de Aarhundrede og har muligvis været til Stede ved Christoffer af Baierns Kroning i Ribe 1443. Hans Tilnavn Murri kunde tyde paa, at han paa en eller anden Maade har havt Forbindelse med Italien, hvor Navnet endnu forekommer (Linda Murri Processen i Bologna 1902—06).

Adser Ingwersen, den tredje Prior for Helligaandsklostret i Malmø, stiftet af Christiern I, Konge af Danmark 1448—81, tillige af Sverige 1457—64. Adser paa-begyndte Opførelsen af en ny Kirke inden 1481, men 1493 var den endnu ikke færdig. 1494 klager en Malmøborger over ham; han havde bygget en Bygning, Privet (locum privatum) og Rendesten paa et Stykke Jord, han havde lejet.

Han blev afsat 1497, samme Aar som Ærkebiskopatet i Lund gik over fra Jens Brostrup, der gjorde for Kirken kun lidet, der er værd at mindes, til Birger Gunnensen, som straks kom i Strid med hele det skaanske Aristokrati, og samme Aar som det for de Danske heldige Slag ved Rotebro, der igen for en Tid (1497—1501) satte Danmarks Konge (Hans) paa Sveriges Trone, fandt Sted. Hans Afsættelse maa vel paa en eller anden Maade staa i Forbindelse med disse Begivenheder.

I Jubelaaret 1500 fik A. Tilladelse til at tjene sit Brød, ved hvilken gejstlig Virksomhed han bedst kunde.

Hans Atzerson, rimeligvis en Slesviger, var Prior og Præceptor (o: Læsemester) ved den hellige Antonius' Kloster i Præstø 1527.

I Slutningen af det 14de Aarhundrede grundlagde

Antoniusordenen, opkaldt efter Munkevæsenets Fader, den hellige Antonius (251—356), der hjælper Menneskene mod Smitsot og Pest (feu de Saint-Antoine, ignis sacer, Helvedesild), et Kloster i Moorkær, Gottorp Amt, Slesvig.

Præstø nævnes første Gang 1353 og fik i Begyndelsen af det 15de Aarhundrede Købstadsrettigheder. 1470 afstod Christiern I den derværende Vor Frue Kirke, opført ca. 1400, til Antoniusbrødrene i Moorkær, for at de kunde oprette et Døtrekloster i Præstø, hvilket dog stadig skulde vedblive at staa i Afhængighedsforhold til Klosteret i Moorkær. Kong Hans skænkede Klosteret Beldringe Kirke (Baarse Herred, Præstø Amt) 1504. I København havde Præstømunkene en Grund ved Jarmers Gab (i Nærheden af det 1878 udgravede Taarn paa Jarmers Plads), og et Hus i Lille-Pilestræde, der herefter fik Navn af Antonistræde (—gade).

Brødrene, der bar en sort Dragt med et himmelblaat T-formet Halvkors paa Kjortel og Kappe, var paa Reformationstiden Genstand for Befolkningens Spot og Haan. Efter Reformationen overlodes Klosterkirken til Præstø som Sognekirke, da dens egen, helliget St. Gjertrud, var faldefærdig. Klosteret blev nedbrudt 1563.

Adser Pedersen, en borgerlig født Mand af stor Dygtighed. Han var Magister, blev Kannik i Lund og benyttede som saadan Sigil (1508).

Ærkebiskop Birger Gunnensen (1497—1519) udnævnte ham til sin Kantsler og forskaffede ham siden Kantorembedet, et af Prælaturerne (Skolastikus, Rektor og Kantor var de 3 øverste Lærere ved Klosterskolerne) i Kapitlet, ja vilde endog, allerede i Kong Hans' Tid (1481—1513), have ham indsat som sin Efterfølger, hvad Hertug Christian (II) dog forpurrede.

Adser P. var en ivrig Modstander af Reformationen, og det af Frands Vormordsen 1531 udgivne Skrift, der leverer et kraftigt Forsvar for Præsteægteskabet, var navnlig rettet mod ham.

Det var ogsaa paa hans Tid, at Biskop Peder Thomsen († 1560) udgav det bekendte danske Rim:

En Historie om *Peder Smid og Atzer Bonde*, der i

Samtaleform behandler Spørgsmaal Reformationen og Katolicismen vedrørende. Handlingen er henlagt til Skive By, Atzer Bonde angives at være fra Tæbring (Sønder Herred, Morsø). Skriftet udkom oprindeligt samtidig med Reformationen, blev 1559 trykt i Hamborg og 1577 i Danmark, efter hvilken sidste Udgave Svend Grundtvig 1880 har udgivet det, efterat der i 50'erne havde været meddelt et Brudstykke af Skriftet ved J. P. Fenger.

Adser Pedersen døde omtrent 1540.

Vi har endnu at omtale en Gejstlig, *Thomas Atzersen*, som adskiller sig fra Adser Pedersen ved at vælge den nye Lære, efter i en Aarrække at have virket som Præst under Katolicismen, og antage den med en saa glødende Begejstring, at han, for at opflamme Ungdommen til at dyrke den med Iver, af sine efterladte Midler stiftede et Legat for teologiske Studerende.

Han er muligvis født i Vindeby (Gottorp Amt) og er maaske i Familie med den foran omtalte Hans Atzerson, der virkede ved Moorkær Døtrekloster i Præstø (Side 20).

Thomas A. var Præst i Stenbjerg (Husby Herred, Flensborg Amt) i over 50 Aar (Jubellærer) og døde den 3dje August 1553, kort efter sin Resignation, i Helligaandshuset i Flensborg, hvor han havde tilkøbt sig en Plads. Han ligger begravet i dets Kirke (nu den danske Menigheds), hvor hans Mindesten ses i Væggen over Alteret.

Han er omtalt af O. H. Møller 1778 og i Flensborg Skoles Program 1860.

Thomas A. danner Overgangen fra de katolske Gejstlige til

Præster efter Reformationen,

som vi herefter skal omtale.

Adser, Præst i Mesinge (Bjerger Herred, Odense Amt) levede i det 16de Aarhundrede.

Adser Marqvordsen (Marcussen) fra Fyen, Kapellan i Sandby (Nørre Herred, Laaland) til 1577, senere Præst

i Vindeby (Nørre Herred, Laaland), hvor han døde 1612*).

Magister *Adser Christensen Bhie*, Sognepræst for Bjerregrav, Aalum og Tanum (Sønderlyng Herred, Viborg Amt) 1609—23, var gift med Karen Poulsdatter Schandorph. Deres Søn, Poul Bhie (1615—44), gik i Skole paa Herlufsholm og dimitteredes derfra 1635.

Hr. *Peder Assersen Assens*, residerende Kapellan i Østofte (Fuglse Herred, Laaland) 1617—19.

Hr. *Peder Assersen*, Præst paa Askø (Fuglse Herred, Laaland), skal være død 1637.

Oluf Adersen Bigum, Præst i Sennels (Hillerslev Herred, Thisted Amt), 1641.

Hans Adersen Arp, Præst i Svallerup (Arts Herred, Holbæk Amt) 1693 (eller 73?).

Jacob Adersen Arp, Kapellan i Slangerup (Lyng-Frederiksborg Herred, Frederiksborg Amt), 1669; Præst i Vetterslev (Ringsted Herred, Sorø Amt) 1674—1702.

Adser Hansen Blume, født 1804 i Nordslesvig, Søn af Kniplingshandler, senere Degn i Spandet, Villads Jensen, der antog Navnet Blom, som efterhaanden blev til Blume, og *Maren Adersdatter* fra Roager (Gram Herred, Haderslev Amt).

Han blev Student fra Roskilde 1823, cand. theol. 1829, fik Præstekald 1832 og døde som Provst for Fuglse Herred paa Laaland 1876.

Adser Jacobsen Nielsen Østergaard, født 1873 i Filskov (Nørvang Herred, Vejle Amt), gift $\frac{5}{7}$ 1898; Sognepræst i Thorstrup og Horne (Øster Horne Herred, Ribe Amt) 1907. Afsked efter Ansøgning $\frac{8}{9}$ 1914. Sammenstød med Morten Pontoppidan i Københavns Højskoleforening $\frac{25}{8}$ 14, kort derefter Præst ved den danske Menighed i Nordamerika, hvor han døde den $\frac{31}{12}$ 1917.

*) Laaland-Falster hørte indtil $\frac{30}{12}$ 1803 under Fyns Stift, men fik herefter sin egen Biskop; endnu (1913) svares der dog af en Hovedgaard som Frederiksdal (Sandby Sogn, Laaland) visse Afgifter til Fyens Stift.

Som det vil ses, er Navnet kun sparsomt repræsenteret blandt evangelisk-lutherske Præster, og navnlig vil det være paafaldende, at det i det 18de, Oplysningens Aarhundrede saa godt som ikke forekommer hos nogen saadan.

Navnet er dog ikke derfor gaaet af Brug her i Landet; det findes, men bæres af

Verdslige Personer.

Efter den store Ildebrand i *København*, den 20de--23de Oktober 1728, blev der optaget Fortegnelse over afbrændte Gaarde og Huse samt foretaget Mandtal i de af Branden skaanede Dele af Byen. I Beretningerne*) herom findes Navnet ret fyldigt repræsenteret, dels blandt *Haandværkere og Husejere*:

Lykestøber *Niels Adersen* og Hustru i Ulkegaden (Holmsgade),

Tømmermester *Niels Adersen* med Hustru og 3 Børn i Raadhusstræde,

Fiskebløder *Peder Adersen* med Hustru og 1 Barn i Raadhusstræde.

Murersvend *Niels Adersøn*, Store Sct. Clemensstræde (Frederiksberggade),

Afgangne *Adser Stadtzes* Enke i Vestergade, dels blandt *Holmens Folk og Søfolk*:

Afgangne Borer**) *Adser Pedersøns* Hustru i Sanct Gjertrud Stræde,

Adser Larsen med Kone og 1 Barn i Lavendelstræde,

Adser Hanszen, Matros i Islandsfart, med Kone og 2 Børn i Løngangsstræde,

Adser Hansz, Matros, med Kone og 1 Barn i Kamelgade (Nyboder) ∩: Fredericiagade,

Adser Andersen med Hustru i Pindsvinegade (Nyboder) ∩: St. Paulsgade.

Som man ser, lutter jævne Folk.

*) Udgivet af „Københavns Brandforsikring“ i Anledning af Selskabets 175 Aars Jubilæum (1731—1906).

**) Bohrer: Kanon-, Pumpetræs-, Tallie-borer.

Holberg har da ogsaa frit Spil med Navnet og anvender det under Betegnelsen: *Pul Asser* dels i: Hekseri eller blind Alarm (1731) som Navn paa en persisk Konge, der havde kun ét Ben, men en dobbelt Hjerne, dels i: Niels Klims underjordiske Rejse (1741) som Udtryk for Abernes Velkomsthilsen.

Efterhaanden hæver Navnets Bærene sig dog op til et noget højere socialt Stade.

Atzer Atzersen, Kaptajn i Borgervæbningen, Silke- og Klædekræmmer, efter hvem der den $\frac{6}{4}$ 1778 blev indkaldt til Skifte i hans Dødsbogaard paa Hjørnet af Amagerortv og Kokkegaden 3: Amagerortv 22 og Walkendorffsgade 38, en Del af den Grund, hvorpaa Laane- og Diskontobanken har opført sin nuværende Bygning.

Ved Skiftet var tilstede Afdødes to Sønner: *Anthou* og *Christian Atzersen* og hans to Svigersønner, Peter Kinchel og Otto Diedrich Lorentzen.

Sidstnævntes Søn, Silke- og Klædehandler *Peder Adzer Lorentzen* (1773—1823), blev gift med Mette Marie Klein, født Høyer (1770—1847), og deres Datter igen, Marie Margrethe Louise Lorentzen (1806—78), ægtede Lægen Johan Henrik Klingberg Krebs (1803—82).

I Fortegnelsen over Abonnenter paa Johannes Ewalds Samlede Skrifter (1780) findes: *Atzersen & Compagnie*.

Endvidere skal omtales:

Peder Assersen, født 1725 i Virum (Sokkelunds Herred, Københavns Amt), Søn af Husmand Asser Pedersen og Hustru, Ingeborg (smlgn. Side 31). Han var Tøjsmed ved Artilleriet og blev senere Kleinsmed-Frimester. Han forfærdigede Stueure, en Industri, der just i hans Tid var kommet op her i Landet, efterat Peter og Otto Arboe c. 1750, da et engelsk Skib med en Del Ure ombord strandede paa Bornholm, havde begyndt den bornholmske Urindustri.

Da Københavns Urmagerlav blev stiftet $\frac{18}{7}$ 1755, forbeholdt dette sig ganske vist Retten til at forfærdige og sælge nye Ure; men der eksisterer dog (i Familien Tersling-Meldahls Eje) et Stueur, hvor der paa en Jernplade (nu i Nationalmuseets Eje) findes indgraveret: Peder Assersen. A°. 1778; medens der ifølge Bestemmelserne

egentlig kun kunde tilkomme Peder A. Retten til at modtage Ure til Reparation for Militære, saa længe han selv tilhørte Standen. Dog Forordninger (1783) og Plakater (1787) udmærkede sig, vel navnlig dengang, ikke ved at gøre Underværker, og da Urmagerlavet endelig i Februar 1798 begærede Politiets Assistance, og Politiretsdommen faldt den $7/4$ samme Aar, var Peder Assersen en gammel Mand, for hvem det lakkede mod Enden.

Han døde den $13/12$ 1798 i sin Ejendom Aabenraa Nr. 254 (= Rosenborggade 11 = Tornebuskegade 2), som han i alt Fald havde ejet siden 1787.

Han var to Gange gift, men begge Ægteskaber var barnløse. Hans anden Hustru, Gertrud Jensdatter Griis, der var født 1747, levede endnu 1787, men døde inden Manden.

En anden Smed, *Jonas Jensen Adzer* fra Sønderjylland, er bleven bekendt gennem sine 2 ansete Sønner:

Daniel Jensen Adzer 1731—1808. Han begyndte som Guldsmed, blev senere Medaillør og Medlem af Kunstakademiet 1766. Han har blandt andet modelleret Medaillen, slaet i Anledning af Christian VII's Salvning i Christiansborg Slotskirke den $1/5$ 1767 (signeret: D. J. Adzer, fe:), og en Medaille til Minde om Fuldførelsen af Frederik V's Rytterstatue paa Amalienborg Plads 1768.

I den kgl. Mønt- og Medaillesamling, der ejer en Del af Voksmodellerne til hans Medailler, hænger hans af C. A. Lorentzen malede Portræt.

Han var gift med Snedker *Schäffer's* Datter *Christiane Frederikke*, der ligeledes er malet af Lorentzen (1785). Billedet, der er i Familien Brun-Bluhmes Eje, var 1901 udstillet paa „Raadhusudstillingen af dansk Kunst indtil 1890“ under Nr. 1127.

Den anden Søn var *Jens Lorenz Jensen Adzer*. Han var i 7 Aar Sekretær hos Grev Frijs-Frijsenborg, blev derefter en ypperlig Lærer for K. L. Rahbek, indtil denne 1772 kom i Herlufsholm Skole.

Han omgikkes Johannes Ewald og arbejdede ogsaa selv literært, blandt andet med Oversættelse af: *Geschichte des Grafen v. P.*

Han blev Assistent ved Vejvæsenet, boede 1775 paa

Jægersborg og Sommeren 1781 paa Schäffergaarden, det senere Jægersborghus, Prins Haralds og Prinsesse Helenas Bopæl siden 1909. Han døde 1798.

Hans Datter: *Cathrine Marie Adzer* (1769—1845), blev gift med Caspar Peter Bügel (1759—1817), der 1808 købte Ringsted Kloster i Sorø Amt og 1814 oprettede et Fideikommiss deraf, hvis Indtægter skulde tilfalde ældste Barn af de fra hans 6 Børn nedstammende Linier.

Hun blev malet 1785 af Lorentzen (Billedet udstillet paa Raadhuset 1901, Nr. 1126) og skildres 1836 af Alex. Wilde som en begavet, men noget ekscentrisk gammel Dame.

Til denne Slægt Adzer hørte ogsaa Moderen til *M. Adser Mule* 1821—1911, cand. theol., Universitetets mangeaarige Pedel (det nuværende Universitetsfuldmægtig).

Endvidere har Navnet været baaret af

Asser Assersen, barnefødt i København, blev indskrevet som Dreng for at lære Parykmagerprofessionen den $\frac{2}{4}$ 1764 og blev efter udstaaet Læretid Svend den $\frac{9}{7}$ 1770.

Parykker var kommet i mere almindelig Brug, efterat Hofpræsten Masius, hjemkommen fra Paris 1686, som den første Præst havde vist sig med Abbé (Allonge = Lokke-) Paryk. 1690 fik København sin første Parykmager, og paa Holbergs Tid fandtes flere, Peter la Rosse 1718, Kilian Druebin, en Tid lang Holbergs Genbo, 1723, og Larpang 1728.

1728 søgte en Parykmager om Tilladelse til ved Omløbere at sælge Parykker i Værtshusene og paa andre Steder; men dette blev dog afslaaet.

Parykmagerne søgte ofte, men forgæves om Tilladelse til at danne et Lav; først under Christian VI fik de deres Lavartikler bekræftede den 13de Marts 1742*), omtrent samtidig med, at Brændevinsbrænderne, Tøjmagerne (1741) og Stolemagerne (1742) fik stiftet deres respektive Lav.

1756 gjordes følgende Mesterstykke: en Carée-Peruque og en naturel eller saakaldet Spansk Peruque af rene Menneske Haar, efter de i Brug værende Façons.

*) Lavets Lade og Fane opbevares nu paa Bymuseet (Raadhuset).

Ogsaa i Provinsbyerne optraadte Parykmagere, i Næstved allerede 1714.

Johan Assersen, Borer ved Holmen, logerede i Nyboder 1798 og var saaledes en samtidig, men vel nok noget ældre Kollega af Morten Andersen Rafsted, Fader til Fru Frederikke Dannemand (1790—1862).

Michel Assersen, en Broder til foregaaende, var Smed og døde inden 1798. Han var gift med Ingeborg. Deres Datter, Kirstine Michelsdatter, var 1798 Enke efter Vognmand Jørgen Andersen i „Det lille Vognmandslav“.

Hans Atzersen døde $18\frac{1}{10}$ 1798 paa Orlogsskibet „Oldenborg“.

Smed ved Holmen, *Peter Atzersen's* Hustru, Hedevig, der døde den $12\frac{1}{12}$ 1817, havde en Søn Christian, der ligeledes var Smed ved Holmen.

Pensionist ved Holmen, *Peter Atzersen*, døde $23\frac{1}{4}$ 1828 paa Søetatens Hospital. Hans Hustru, Stine, var død den $23\frac{1}{3}$ 1823. Deres eneste Datter, Anne Cathrine, var gift med Arbejdsmand Niels Jensen.

Ogsaa nutildags forekommer Navnet af og til i København:

Adser Bonde, Skolemand, Forfatter af: *Tidens Strøm*, en folkelig, nutidshistorisk Fortælling. 1911.

Adser Hansen Søndergaard, Prokurist i K. Dorph-Petersens Vinlager A/S. 1912.

Valborg Emilie Adersen, f. $9\frac{1}{1}$ 1886, Sygeplejerske ved Øresundshospitalet 1912.

Rigmor Adersen, f. $16\frac{1}{5}$ 1888, Sygeplejerske ved Frederiksberg Hospital 1912.

Fisker *Christian? Adersen's* Hustru, *Dine Emilie*, døde i København Januar 1913.

Journalist Joh. Fred. Madsens Hustru, *Ingeborg Margrethe Adersen*, døde i København den $27\frac{1}{11}$ 1915.

Ja, Navnet kan endog blive taget forfængeligt, som naar Axel Mathiesen i „Klods-Hans“ for 15de Januar 1905 har tegnet „En uforbederlig Pebersvend“ under Navn af — *Peter Adser*.

Der staar endnu tilbage at omtale de Egne af Danmark udenfor København, hvor Navnet Adser har holdt

sig fra ældre, ja tildels meget gamle Tider og op til Nutiden, hvor det altsaa paa en Maade har faaet Odels-hævd.

Det er for *Jylland's* Vedkommende Tilfældet med *Ribe Amt*, hvor det gamle Stednavn Adserbøl findes, hvor katolske Gejstlige har havt Bopæl i det 12te og 15de Aarhundrede, og hvor det nu findes hos

Anders Holm Adssersen. Gaardejer af Laurup (Gjording Herred), Lægdsmand, Dannebrogsmænd 1899.

Maren Adersen, Lønne Sogn, Vester Horne Herred, gift med Jens Tysker (1912).

Men ogsaa i det tilstødende *Ringkøbing Amt* træffes det.

Adser Adersen, Færgemand og Baadebygger ved Thorsminde, Nees Sogn, Skodborg Herred, 1912.

Poul Adersen, Gaardmand, Vedersø Sogn, Hind Herred, 1912.

Syd for den Danmark paatvungne Voldsgrænse fra 1864, i *Slesvig*, hvor vi tidligere har omtalt et Stednavn, og Repræsentanter for det 13de, 16de, 18de og 19de Aarhundredes Begyndelse, forekommer Navnet ogsaa i Nutiden.

Adser, Arbejdsmand, levede 1850—58 i Husby, Flensborg Amt.

Andreas Adersen, købte 1853 af Gaardmand Math. Chr. Mathiesen (1803—87) Hovedparcellen af hans Hustrus, Helena Marie Bojsens (1806—85) fædrene Gaard i Emmerslev, Ries Herred, Løgumkloster Amt, men nedbrød efterhaanden Bygningerne, og 1860 faldt den sidste Rest.

Carl Adersen, Gaardejer i Jesing, Slogs Herred, Tønder Amt, en dansksindet Sønderjyde, der levede 1912. Hans tysksindede Broder kalder sig Proprietær *Atzersen*.

Ja Navnet har leveret Kontingent til de tyske Døds-liste i Verdenskrigen, om end heldigvis kun i et enkelt Tilfælde (1917).

I Fortid og Nutid finder vi saaledes Navnet Adser repræsenteret i 6 af de 9 Amter, hvori det tidligere Hertugdømme Slesvig var delt, kun i de 3 sydligste træffes

det ikke. Det gamle danske Navn leverer herved et ganske vist beskedent, men, som det forekommer mig, dog talende Bevis for, hvor i al Fald en stor Del af Slesvig bør høre hen.

I *Ditmarsken* (Holsten) findes Navnet ikke (1913), derimod nok i *Tyskland* i Nutiden.

Asser Daniel Cohen 1794—1863, født i Hamborg, mosaisk Kateket i Fyens Stift 1818, tillige i Laaland-Falsters Stift 1822, i Hertugdømmerne med Bolig i Frederikstad (Husum Amt) 1856.

W. v. Kaufmann-Asser, Læge i Berlin 1913.

Men det er dog vel det naturligste at henføre begge disse Mænds Navne andetsteds end til det danske Asser.

Derimod er det maaske tvivlsomt, hvor det i *Holland* forekommende Navn oprindeligt hører hjemme. Vel har de nordiske Riger havt Forbindelse med Landet lige fra Beowulf til Nutiden, ja endog til Tider en meget intim Forbindelse; men jeg ser mig dog ikke i Stand til at meddele noget om Navnets Historie i Holland og skal kun notere, at det findes dér.

Tobias Michael Carel Asser, født 1838 i Amsterdam, hollandsk Statsminister, Præsident for Bestyrelsesraadet i Institut du droit international, fik 1911 Nobels Fredspræmie sammen med Alfred H. Fried. Død i Haag ²⁹/₇ 1913. Ved Fredspaladsets Indvielse i Haag ²⁰/₈ 1913 mindedes Andrew Carnegie (1837—1919) ham i varme Ord.

Efter denne Digression vender vi tilbage til Danmark og omtaler Navnet i *Nordsælland*, hvor fjerne og nære Tider ligeledes rækker hinanden Haanden.

I *Københavns Amt* giver et Stednavn og Navne paa gejstlige Personer os Bud fra Fortiden, og i *Frederiksborg Amt* taler Runestene, Sigiller, Personnavne og vel ogsaa et Stednavn deres solide Sprog fra en svunden Tid.

Vi skal nedenfor nærmere omtale Tiden fra det 18de Aarhundrede til Nutiden.

Niels Adersen, 1728—1774, Husmand i Vallensbæk (Smørum Herred, Københavns Amt), gift med Lucie Pedersdatter, Søster til Bendt Pedersen i Herløv (Sokkelunds Herred, Københavns Amt).

mand Olsen paa (den nu nedlagte) Jødegaard i Lyngø (Lyngø-Frederiksborg Herred).

Fyldigere Oplysninger kan jeg dog give om en anden (?) Familie (1919):

Adser Olsen, Parcellist i Skævinge, død 1884, gift med Marie Jakobsdatter, død 1883.

Deres Børn:

- 1) *Ole Adser*, Skomager, først i Haarløse, senere i Bloustrød (Lyngø-Frederiksborg Herred), død 1917.
 - a) *Waldemar Frederik Adser*, Detailhandler i Skodsborggade 17, København L., gift; har Børn.
 - b) *Lars Peter Adser*, udvandret til Amerika.
 - c) *Maren Kirstine Adser*, f. 1872, lever ugift i Bloustrød.
- 2) *Israel Adser*, død 1916. Hans Enke lever hos Datteren, gift med Gaardmand Sylvest Christensen i Sigerslevøster (Lyngø-Frederiksborg Herred).
- 3) *Lisbeth Adser*, død som ugift, 27 Aar gammel, 1871.
- 4) *Ane Kirstine Adser*, f. 1848, Enke efter Jens Hansen i Sigerslevvester, bor i Slingerup (Lyngø-Frederiksborg Herred).
- 5) *Karen Marie Adser*, f. 1851, gift med Parcellist Rasmus Frederiksen, Kureholm pr. Gjørlose (Strø Herred).
- 6) *Hans Adser*, Arbejdsmand i Skævinge.
 - a) *Jakob Adser*, Chauffeur, var 1914 ansat hos Sass-Helland i København.
 - b) *Peter Adser*, ligeledes Chauffeur i København.
- 7) *Jakob Adser*, f. 1862, Mathildevej 20, Stuen, Frederiksberg.
 - a) *Hedevig Adser*, f. 1898.
 - b) *Oscar Adser*, f. 1906.

I *Vedbæk* (Sokkelunds Herred, Københavns Amt) lever (1919)

Fisker *Peter Adser*.

- a) *Olaf Adser* har i en Aarrække gjort Tjeneste ombord paa Carl Melchoirs (Henriksholm pr. Vedbæk) Lystyacht.
- b) En ugift Datter er bosiddende i København.

I *Gentofte* (Sokkelunds Herred) bor
Valdemar Jordt Adersen, f. $\frac{9}{7}$ 1890, Messingindfatter.
 Gift $\frac{25}{10}$ 1914 med Emma Lohmann, Datter af Detail-
 handler L., som ved Gavebrev af $\frac{14}{7}$ 1914 overdrog A.
 Matr. 3 a—æ, Gentofte By og Sogn. Han er Broder til
 de to Side 28 omtalte Sygeplejersker.

Vi har endnu at omtale Navnet i *Sverige*. At det her er kendt fra gammel Tid, har vi allerede set Eksempler paa under Stednavne, Runestene og Mønter, og at Personer af Navnet har virket som Gejstlige i de svenske Provinser under Dansketiden, har vi ogsaa tidligere lært at kende og skal blot endnu omtale én Svensker fra tidligere Tid:

Laurentius (Lauritz) *Asserous*, der 1621 udgav en Samling af sællandske Indskrifter og var Præst i Hellyryd (Blekinge) 1624, altsaa endnu i Dansketiden.

Den noget afvigende Ændelse, hans Navn har faaet, kunde maaske tyde paa, at han, eller muligvis hans Fader, har taget Navn efter den tidligere omtalte By, *Asserum* i Blekinge, en Maade at benævne sig paa, der i alt Fald stod i Kurs paa hans Tid.

Han skulde herefter ikke være nogen „ægte“ Asser; af en saadan maa man forlange, ikke blot at han har faaet Navnet gennem sin Slægt, men ogsaa at Personnavnet, naar det staar i Relation til et Stednavn, oprindeligt har været det, der har givet Stedet Navn, og ikke omvendt at det er Stedet, der giver Personen Navn, saaledes som det f. Eks. er Tilfældet med *Peder Pedersen Adserboe*, Menig Nr. 153 af 1ste Bataillons 4de Kompagni 1848—49.

Men vi vender tilbage til det egentlige Asser for at paavise, at det ogsaa i Nutiden forekommer i Sverige.

Assar Lindeblad 1800—1848, født i Skaane, Dr. phil., Docent ved Lunds Universitet, Provst og Sognepræst i Øved (Malmøhus Len); Digter. Gift med Carolina Margareta Elisabeth Broberg. Deres 2 Døtre blev gifte med danske Læger.

Thekla Mathilda Felicia Lindeblad (1846—85), der var

Plejedatter af Lægen Valdemar Klingberg (1806—85), blev gift med Lægen Niels Tilmann Hansen Meyn (1847—82), og

Selma Maria Euphrosyna Lindeblad, f. 1847, med Læge Ivar Frederik Christian Amnitzbøll, f. 1847, der har ekspatrieret sig til Sverige.

Fremdeles findes:

P. Assarson, Professor juris i Lund. Medarbejder ved Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen 1883.

Assarsson, svensk Legationssekretær i Berlin 1919.

Assar Åkerman, Herredshøvding i Halmstad 1919. Medlem af den svenske Rigsdag.

Georg Assar Albin Ahlstrøm, f. 1867. Læge i Stockholm 1918.

Verner Assar Ludvig Bohm, f. 1884, Amanuensis i Stockholm 1916, Læge i Linkøping 1918.

Assar Poul Hugold Hintze, f. 1886, Læge i Karlskrona 1916.

Latiniseret forekommer Navnet ogsaa i Sverige, saavel hos Mænd som Kvinder, og finder undertiden derfra Vej til Danmark.

Asserinus Christiansen, f. $22/_{12}$ 1892, Søn af Murerarbejdsmand i Skyttegade, København N., blev behandlet paa Marthahjemmets Poliklinik 1894.

Asserine opholdt sig paa Hebron Børnehjem 1907, og *Asserine Bentzen* døde i København Februar 1915; det er dog muligvis samme Person.

Assarina Kofod, f. *Andersson*, Enke efter Værtshusholder, døde den $7/_{9}$ 1918 i København.

Jeg skal slutte med at omtale

Min egen Slægt.

Nogen fuldstændig *Stamtavle* skal jeg dog ikke meddele, dertil har Personerne for ringe Interesse, og nogen *Anetavle* ser jeg mig ikke i Stand til at bringe. Jeg kan hverken som Pauline Waidtløw, født 1838, Enke efter Gaardejer Jessen i Tommerup paa Fyen, finde Forbindelse i 29de Led med Gorm den Gamles († 935) Samtidige og min Slægt eller regne over 1733 gode og rigtige Aner, som Holberg lader Don Ranudo og Donna Olympia blive til Del. Jeg kan paa fædrene Side kun føre min Slægt 3 Generationer tilbage.

Min Oldefader, *Christen Jensen Adsersen*, menes at være en Bondesøn fra Københavns Amt, men de mange brændte Kirkebøger vanskeliggør en nærmere Paavisning heraf.

Han blev født 1734 og ansattes 1773 i Kongens Stald, først maaske som Rustvognskusk, men allerede samme Aar som Staldkarl i Livrée (Hat, Kjole, Vest med Sølvgaloner, Dyreskindsbukser og Støvler) og gjorde vist hele Tiden Tjeneste ved Arveprins Frederiks Ridestald. Efter at have tjent i 18 Aar tog han den ³¹/₁₂ 1791 sin Afsked og fik i Pension 53 Rigsdaler og 32 Skilling.

Han døde i København den 19de April 1804 af Alderdom og blev begravet paa Holmens Kirkegaard.

Han var ikke helt uformuende, arvede 1773 en forøvrigt ukendt Broder i Nordsælland og havde 1777 Penge til gode hos Slagteren i Fredensborg, Thor Larsen.

Han var Ungkarl indtil 1776, da han blev gift (trolovet ²⁷/₉ og kopuleret ²⁵/₁₀) med

Ingeborg Hansdatter, der var født 1747 og opholdt sig i København 1768, sandsynligvis hos en Familie

Møller, der maaske har været af hendes Slægt. Hun døde den 8. Februar 1800 af Morsyge.

Deres Børn:

- 1) *Hans Andreas*, døbt $27/7$ 1777.
- 2) *Hans Andreas*, døbt $12/5$ 1779.
- 3) *Hendrich Hans*, født $13/5$ 1780.
- 4) *Hans Andreas*, født $5/10$ 1782, levede endnu $23/1$ 88, men blev næppe voksen.
- 5) *Niels*, døbt $3/9$ 1784, død inden 1788.

Som det vil ses, fik tre af Børnene efterhaanden det samme Navn. Nr. 1 maa derfor være død, inden Nr. 2 blev født. Nr. 2 derimod levede, da Nr. 3 blev født, men døde, inden Nr. 4 kom til Verden.

Det var en ret almindelig Skik, i al Fald i Slutningen af det 17de og i det 18de Aarhundrede, paa denne Maade at lade det samme Navn gaa igen hos Børnene. Amtsforvalter Friederich Suhr, gift 1671, havde saaledes efterhaanden 2 Sønner ved Navn Johan Christoffer. Agent Niels Nielsen i Kristiania, gift 1727, havde endog 4 Niels'er og 4 Jacob'er, og Ulric Friederich Rosing, gift 1735, 2 Margrethe'r og 3 Michel'er.

Det eneste af Børnene, der naaede en højere Alder, var min Bedstefader

Hendrich Hans Adsersen, født $13/5$ 1780. Han kom i Lære hos Medlem af Parykmagerlavet, Johan Friederich Meyer, og blev Svend den $3/11$ 1800. I Henhold til Forordningen af $8/5$ 1820 fik han den $6/2$ 1821 Borgerskab som Parykmager-Frimester med Ret til at holde en Dreng og flyttede Paaskeflyttedag 1829 ind i Ejendommen Skovbogade 104 (det nuværende Nr. 3), hvor der siden har været Frisørforretning. Han stod ved borgerlige Artilleri, døde den $13/5$ 1834 af Brystvattersot og blev begravet paa Assistens Kirkegaard.

Han var gift med *Gjertrud Marie Liisberg*, der var født 1792. Af deres ialt 13 Børn var de 6 døde inden Faderen, men af de 7 efterlevende, der nu var betroede til hendes Omsorg, var det yngste 4 Aar, og kun de to ældste var konfirmerede.

Lidt Penge havde hun vel efter sin Mand, der ejede

en Panteobligation paa 400 Rbd. i hendes Broders Gaard i Rosengaden, men hvad forsløg det til saa mange Munde?

Dog hun tabte ikke Modet, fortsatte sin Mands Forretning, først med fremmed Hjælp, senere ved Sønnen, *Peter Georg Adersen**), der blev Parykmagersvend $\frac{18}{11}$ 1840 og Mester $\frac{31}{7}$ 1846, købte 1836 Ejendommen i Skovbogade, som hun atter solgte den $\frac{28}{3}$ 1845, og lejede Værelser ud til Studerende, blandt andre til den senere Højesteretsadvokat Liebe, der blev Student 1837 og cand. jur. 1841. Hun havde den Sorg, inden hun lukkede sine Øjne, at miste 2 Sønner paa henholdsvis 15 og 20 Aar, og afgik, efter et virksomt Liv, ved Døden den $\frac{20}{8}$ 1845 af en Sygdom i Leveren.

Begravelsen foregik, under Bedemand Edvard Holmblads (1802—81) Auspicier, fra Hjemmet, der var ikklædt Sørgedragt med Sørgegardiner for de 6 Fag Vinduer; de 5 overlevende Sønner bær Sørgekapper, endogsaa den yngste, nyligt konfirmerede, og Følget beværtedes med Kransekage og Vin; med andre Ord en borgerlig Begravelse, saaledes som Peter Klæstrup (1820—82) har fremstillet den paa et af sine Billeder fra: Det forsvundne København.

Hun, der havde siddet i uskiftet Bo efter sin Mand, kunde, takket være hendes Flid og Omtanke, foruden Indboet, der var vurderet til 319 Rbdl. 2 $\frac{1}{2}$ 8 Skilling, efterlade sine Sønner 3553 Rbdl. 5 $\frac{1}{2}$ og 12 Skilling til Deling.

Min Fader, *Frederik Ferdinand Adersen*, var sine Forældres 10de Barn og fødtes den 18de Juni 1824. Han besøgte den offentlige Skole og havde til Lærer den senere Overlærer ved Kommuneskolerne, Lund, som han vedblev at staa i venskabeligt Forhold til i sit senere Liv.

Efter Konfirmationen 1838 søgte han videre Uddannelse, navnlig i Sprog, og forsøgte at komme ind paa Landkadetakademiet for at gaa Officersvejen, men det lykkedes ikke.

*) Forretningens senere Indehavere har været: Otto Theodor Ludolph Holm († 1883), Frans Otto Borgman († 1912) og Evald Gellner.

Efter Moderens Død tog han til Paris, hvor han opholdt sig Sommeren og en Del af Efteraaret 1846.

Hjemkommen til København gav han i velstillede Borgerhjem Ungdommen Undervisning i Fransk og udgav 1848, med Understøttelse af Jonas Collin (1776—1861) og A. W. Moltke (1785—1864), et Par Læsebøger til Brug ved den franske Undervisning:

1) „Underholdende Methode at lære Fransk med 432 Billeder“,

der navnlig er beregnet paa mindre Børn og, forekommer det mig, har været Forløber for Thora Goldschmidts (Polyglotte) lignende.

2) „Fransk grammatikalsk Læsebog“,

der fornemlig har til Hensigt at hjælpe til at faa en korrekt fransk Udtale.

Da Krigen udbrød 1848, meldte han sig til Tjeneste og blev Secondløjtnant i Krigsreserven. Han ansattes ved 1ste lette Infanteribataillon*) og gjorde først Tjeneste ved Depotkompagniet, men fra $\frac{1}{8}$ 1849 ved selve Bataillon, kaldtes da „von Adersen“, og udnævntes det følgende Aar til Premierløjtnant. Paa Isteddagen, den $\frac{25}{7}$ 1850, traadte han til som fungerende Adjutant ved Bataillon, blev under Kampen ramt af en Kugle paa den ene Fod; Folkene raabte: „Saa! der faldt vor Løjtnant“; men det var kun et Strejfskud, der ikke forhindrede ham i at fortsætte sin Tjeneste. Han fungerede som Adjutant indtil den $\frac{28}{1}$ 1851; det blev saaledes ikke ham, men den senere som Militærforfatter bekendte Kaptajn C. Th. Sørensen (1824—1914), der kom til at ride i Spidsen for Bataillon ved Indtoget i København den $\frac{3}{2}$ 1851.

Efter Krigen Slutning gjorde han Tjeneste ved Det holstenske Forbunds-Kontingent med Garnison i Rendsborg og konstitueredes 1853 som Regnskabsfører ved 5te Jægercorps, 1860 ved 22de Infanteribataillon og $\frac{3}{5}$ 1862 som Intendant ved samme.

Under Krigen 1864 var han Bogholder og Regnskabsfører ved 3dje Divisions Stab.

Efter 1866 at have naaet Aldersgrænsen for Premier-

*) Dannet ifølge kongelig Resolution af $\frac{29}{12}$ 1848.

løjtnanter (42 Aar) udnævntes han til Kaptajn, konstitueredes som Intendant ved 7de Infanteribataillon med Garnison i Nyborg, 1868 ved 7de Bataillon og fik $\frac{14}{6}$ 68 kongelig Udnævnelse som Intendant i Hærens Forplejningskorps med Aldersorden fra $\frac{3}{5}$ 1862. Efter Ansøgning Afsked med Pension d. $\frac{1}{10}$ 1872.

R. af Db. $\frac{21}{9}$ 72, Erindringsmedaillen for Deltagelse i Kampene for Fædrelandet 1848—50 og 1864 i Oktober 1876.

I 1854 havde han købt Ejendommen paa Nørregade, Nørrekvarter Nr. 26 og 27, det senere Nr. 7, som er fuldstændig ombygget 1905—06, men solgte den igen 1861.

1888—91 var han en af de tre Familiedirektører i den Suhrske Stiftelse.

Han døde den $\frac{3}{9}$ 1891 i København og blev begravet paa Garnisons Kirkegaard.

Han var gift med

1) $\frac{12}{12}$ 1854 *Helga Brynhilde Kemp*, født $\frac{3}{9}$ 1832, død $\frac{23}{1}$ 1863, Datter af Kobbersmedemester Niels Daniel Kemp (1797—1852) og Dorothea Christine Schmidth (1804—1877)*).

2) $\frac{13}{11}$ 1870 *Frederikke Caroline Suhr*, født $\frac{28}{1}$ 1823, død $\frac{1}{5}$ 1906, Datter af Agent Ole Berendt Suhr (1789—1858) og Laurine Marie Møller (1795—1876).

I det første Ægteskab var der 3 Børn, en Pige, *Ingeborg Adersen*, født $\frac{11}{9}$ 1855, død $\frac{1}{6}$ 1861 af Brystinflammation, og 2 Dreng; det andet Ægteskab var barnløst.

Min Broder, *William Adersen*, fødtes den $\frac{15}{8}$ 1858 i København. Sin Skolegang begyndte han 1865 i det v. Westenske Institut, kom 1867 til Herlufsholm og 1872 i Borgerdydskolen paa Kristianshavn, hvorfra han dimitteredes 1877.

Samme Aar immatrikuleredes han ved Universitetet og begyndte at studere Medicin, men da hans Helbred blev vaklende, maatte han til Badested Sommeren 1878 og til Ajaccio den paafølgende Vinter. Hjemkommen underkastede han sig den filosofiske Prøve Sommeren 79

*) De er alle 3 malede af Morten Thrane Brünnich. 1838.

og rejste om Efteraaret til Italien for ikke mere at gense sit Fædreland.

Han opholdt sig den første Vinter i Catania, tog derefter til Neapel, hvor han, der altid havde været en stor Dyreven, blev Medlem af Società zoofila Napoletana $\frac{1}{12}$ 80, og derfra til Palermo, hvor han beskæftigede sig med Kontorarbejde hos et tysk Firma: Springer, Hoffmann u. Cie.

Hans Hu stod imidlertid til Studeringer, og i December 1882 blev han immatrikuleret ved Universitetet i Palermo som medicinsk Student. November 1884 immatrikuleredes han ved Roms Universitet og fuldendte her sin Uddannelse som teoretisk og praktisk Læge i Aarene 1885—87.

En Afhandling: Considerazioni sulle malattie croniche delle ossa gjorde ham den $\frac{8}{7}$ 1887 til Dottore in medicina e chirurgia, og Fakultetet bestemte i sit Møde den $\frac{11}{1}$ 88, at Afhandlingen skulde trykkes i Gazzetta medica di Roma, og at der skulde tildeles dens Forfatter en Pris paa 250 frcs. (fondazione Girolami).

Efteraaret 1887 foretog han en Studierejse til Wien og konkurrerede efter Tilbagekomsten til Rom om en Pris paa 1000 frcs., som tilkendtes ham i Februar 88 (fondazione Rolli). Han begyndte derefter at gøre sine Kundskaber frugtbringende, dels som praktiserende Læge i Rom, dels ved literær Virksomhed, og offentliggjorde — til at begynde med i Forening med hans italienske Kollega og Ven, Dr. E. Sacchi — saavel mindre, selvstændige Afhandlinger som Referater af udenlandsk, ogsaa skandinavisk, medicinsk Literatur i italienske Fagskrifter (Rivista veneta di scienze mediche — Gazzetta degli ospitali 1887—88 — Gazzetta medica di Roma 1888—90) og opførtes 1890 blandt Medarbejderne ved sidstnævnte Tidsskrift.

Da hans stadig vaklende Helbred paavirkedes uheldigt af Roms Klima, foretog han som Skibslæge to længere Sørejser (Genua—Bombay 1888 og Genua—Santos—Rio Janeiro 1889). Men heller ikke dette havde den forønskede Virkning, og han besluttede derfor at forsøge, om et Ophold i Schweiz om Sommeren og ved Rivieraen

om Vinteren skulde have en gunstigere Indflydelse. Sin Lægegerning vilde han dog ikke opgive, men hans Eksamen gav ham kun Ret til at praktisere i Italien; han maatte derfor underkaste sig nye Prøver.

Den $29/7$ 1889 skete dette i Zürich, og han fik derved Ret til at udøve Lægegerning „in allen Kantonen der Schweiz“.

Han indgav dernæst Ansøgning til det franske Undervisningsministerium om at maatte underkaste sig Eksamen som officier de santé og fik i Henhold til sine tidligere aflagte Prøver midlertidig Tilladelse til i Vinteren 1889—90 at praktisere i Menton, hvor han den $3/2$ 1890 blev udnævnt til dansk Vicekonsul under Konsulatet i Marseille.

Den $28/4$ 1890 aflagde han Prøve ved École de médecine i Marseille med tilfredsstillende Resultat og kunde herefter med Rette kalde sig:

Médecin chirurgien, diplômé en France, en Suisse et en Italie.

Det havde været hans Agt at praktisere Sommeren 1890 i Schuls-Tarasp i Engadin, men hans Kræfter var udtømte; han døde paa Rejsen dertil i Zürich den 24de Maj (Pneumothorax in phthisi) og blev begravet paa den derværende Centralfriedhof, hvor en Mindesten med Indskrift (Dr. med. W. Adersen aus Kopenhagen 1858—1890) er rejst paa Graven.

Det kan ubestridt siges om ham, hvad Præsten, Dr. theol. K. Furrer, udtalte ved hans Baare, at han havde „købt den belejlige Tid“ (Efes. 5. 16)

FINIS

Den 20. August 1919.

